

Granskning av hjälpmedelsnämndens verksamhet under 2010

Granskning av hjälpmedelsnämndens verksamhet 2010

Bakgrund

Den 1 juli 2004 bildades en mellan kommunerna och landstinget gemensam nämnd, hjälpmedelsnämnden, i syfte att samverka för att länets invånare skall erbjudas en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor.

Hjälpmmedelsnämnden är en gemensam nämnd för kommunerna i Värmlands län och Landstinget i Värmland. Nämnden ska enligt kommunallagens 9 kap. 2 § och § 12 i reglementet för nämnden granskas av revisorerna hos respektive huvudman. Landstingets revisorer har sedan nämndens tillkomst granskat hjälpmedelsnämndens verksamhet. Granskningsresultatet har därefter delgivits kommunernas revisorer och deras sakkunniga.

Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Revisionskontoret har granskat nämndens verksamhet och räkenskaper under verksamhetsår 2010 och sammanfattar granskningen i föreliggande promemoria. Granskningen avseende verksamheten har främst rört avstämning mot gällande avtal. Granskningen av räkenskaperna har inriktats mot en avstämning mot budget och underliggande redovisning.

Hjälpmmedelsnämnden

Uppdrag

Hjälpmmedelsnämnden har ansvar för att erbjuda hjälpmedel för funktionshindrade enligt 3 b § Hälso- och sjukvårdslagen (HSL), med undantag för syn-, hörsel-, och ortopedtekniska hjälpmedel.

Den hjälpmedelsverksamhet som enligt 18 b § HSL är en kommunal angelägenhet (i särskilda boenden och hemsjukvård) ska även i fortsättningen utföras av respektive kommun. Den gemensamma nämnden har dock ansvar för att fastställa policy, riktlinjer, kompetenskrav för förskrivning och upphandling av hjälpmedel. Genom gemensamma riktlinjer och samverkan avser hjälpmedelsnämnden att kostnadseffektivisera verksamheten inom sitt ansvarsområde.

Hjälpmmedelsnämndens uppdrag kan sammanfattas i följande områden;

- samordningsuppgifter,
- kompetensuppgifter och stöduppgifter,
- drift av den gemensamma hjälpmedelsenheten.

Hjälpmedelsheten ska verka som kompetenscentrum med stöd-funktion och svara för samordning av de angivna uppgifterna.

Verksamhet 2010

Under 2010 har hjälpmedelsnämnden som planerats haft tre sammanträden. Nedan beskrivs de ärenden som behandlats, med undantag av ärenden av formaliakarakter.

2010 års *första möte* ägde rum den 5 mars. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 13 kommuner (totalt deltog 17 ledamöter och ersättare). Representation saknades från Säffle, Sunne och Forshaga kommun.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Årsredovisning för 2009 föredrogs och hjälpmedelsnämnden beslutade att godkänna densamma samt att ingen ekonomisk reglering görs utan 2009 års utfall tas i beaktande i 2010 års redovisning.
- Förslag till budget för 2011 behandlades och ledde till beslut om kostnadsuppräknings med 1,8 % för nämnd och sekretariat.
- Uppdrag gavs till verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice att tillsammans med controller se över den modell som idag används för uträkning och redovisning för nämnden.
- Nämnden godkände förslag till riktlinje för peklampa.
- Nämnden godkände förslag till förändring i riktlinje för spisvakt.
- Verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice redovisade för nämnden statistik och rapporter avseende hjälpmedelsområdet samt redovisning av styrkortsarbetet för 2009.
- Under övriga frågor informerade ordföranden om sitt deltagande i en konferens som Hjälpmedelsinstitutet anordnar och efterfrågade synpunkter från nämnden att ta med till konferens. Verksamhetsplan 2010 för Hjälpmedelsservice delades också ut.

Årets *andra möte* ägde rum den 7 maj. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 11 kommuner, totalt 17 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Sunne, Eda, Forshaga, Hagfors och Munkfors kommun.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Nämnden fick en föredragning från revisionskontoret om iakttagelser från granskningen av Hjälpmedelsnämndens verksamhet under 2009.
- Nämnden beslutade att föreslå landstingsstyrelsen att ge fullmäktige beslutsunderlag för att anpassa nivån på herrperukbidrag till motsvarande nivå för damperuker.

- Nämnden beslutade att ställa sig bakom det framtagna förslaget till remissvar avseende huvudmanfrågan för handikappinstitutets databas H-info.
- Under ”övriga frågor” informerades om ny sekreterare för nämnden samt hjälpmedelmässa i Västerås under hösten. Nämnden fick också möjlighet att komma med synpunkter på det seminarium som hållits under förmiddagen.

Årets **tredje möte** ägde rum den 19 november. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 14 kommuner, totalt 18 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Sunne och Storfors kommun.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Chefen för Hjälpmedelsservice rapporterade från Hjälpmedelsmässan i oktober som Värmland var med och arrangerade.
- En resumé över Hjälpmedelnämndens gångna mandatperiod föredrogs av chefen för Hjälpmedelsservice. Efter föredragningen diskuterade ledamöterna frågor avseende nämndens verksamhetsområde.
- Nämnden beslutade att godkänna nya riktlinjer för skyddshandskar.
- Nämnden beslutade att ge verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice i uppdrag att initiera en kartläggning av personer med stora kommunikativa svårigheter som behöver alternativ och kompletterande kommunikation.
- Nämnden beslutade att samtliga kommuner ska delges en kungörelse för att förtydliga kommunernas roll och delaktighet i Hjälpmedelnämnden.
- Under rubriken ”övrigt” lämnade chefen för Hjälpmedelsservice en ekonomisk halvårsrapport som visar på ett underskott om 66 000 kr.

Sammanfattningsvis kan konstateras att landstinget och länets kommuner varit representerade vid nämndens tre möten under året enligt följande:

Nio av kommunerna, (Arvika, Grums, Hammarö, Kil, Årjäng, Kristinehamn, Karlstad, Torsby och Filipstad), har varit representerade vid **samtliga** av nämndens tre möten. Fem kommuner, (Eda, Hagfors, Munkfors, Storfors, och Säffle), har varit representerade vid **två** möten medan en kommun (Forshaga), varit representerad vid **ett** möte. En kommun (Sunne), har **inte** varit representerad vid något av nämndens möten under året.

Arbetsutskottet

Arbetsutskottet har under 2010 haft tre protokollförda möten: 12 februari, 16 april, och 29 oktober. I stort har arbetsutskottet behandlat de ärenden som sedan har förelagts nämnden.

Administrativt stöd

Enligt avtal ska division hälsa, habilitering och rehabilitering (HHR) genom hjälpmedelsenheten svara för beredning och verkställighet av nämndens beslut samt planera och administrera den verksamhet nämnden ansvarar för.

Representanter från division HHR och från landstingets kansli har administrativt bistått nämnden och dess arbetsutskott.

Ekonomi

Landstinget i Värmland ska fastställa budget för den gemensamma nämnden efter samråd med berörda kommuner. I avtalet regleras hur samrådet ska ske. Kommunerna och landstinget finansierar gemensamt de faktiska kostnaderna för nämndens arbete och administration. Kostnaderna fördelas med 21 % på kommunerna och 79 % på landstinget. Fördelningen mellan kommunerna sker efter andelen kommuninvånare i åldern 80 år och äldre. Därutöver ska huvudmännen dela på kostnaderna för sekretariatet. Kostnadsfördelningen ska ske på basis av andelen ledamöter representerade i nämnden.

Varje huvudman svarar själv för samtliga kostnader för sina förtroendevalda enligt respektive huvudmans arvodesregler. Dessa kostnader ingår således inte i hjälpmedelsnämndens budget och omfattas inte av denna granskning.

Enligt avtalet ska kommunerna senast den 25 i varje månad förskottsbeta 1/12-del av sin andel. Uppkomna över- och underskott ska enligt avtalet regleras efter fastställd fördelningsnyckel.

Budgeten för hjälpmedelsnämnden uppgick under år 2010 till 8 404 000 kronor, fördelat på kommunerna med 1 765 000 kronor och på landstinget med 6 639 000 kronor.

Det ekonomiska utfallet för 2010 uppgår till 8 529 000 kronor, där kommunerna ska svara för 1 791 000 kronor och landstinget svara för 6 738 000 kronor, se tabell nedan. Häri ingår kostnaden för nämndens sekreterarstöd där kommunerna betalar 16/19-delar i enlighet med fördelningen kommuner - landsting i nämnden.

Tabell 1. Hjälpmedelsnämndens budget och utfall 2010

ÅR 2010	Budget	Utfall	Differens
Kommunerna	1 765 000	1 791 000	-26 000
Landstinget	6 639 000	6 738 000	-99 000
Summa	8 404 000	8 529 000	-125 000

Den genomgång som gjorts av hjälpmedelsnämndens räkenskaper har inte föranlett några påpekanden, förutom att avräkningen av över- och underskott inte har genomförts. Vid granskningstillfället har resultatet för år 2010 ännu inte behandlats av nämnden, men förslaget från chefen för Hjälpmedelservice, är att nämnden liksom

föregående år tar beslut om att inte reglera över/underskott, utan istället tar hänsyn till utfallet i kommande års redovisning.

Följsamhet till avtal och reglemente

- Ursprungligt avtal mellan kommunerna och landstinget hade en giltighetstid 2004-07-01 till och med 2006-12-31. Avtalet förlängs automatiskt med fyra år om det inte sägs upp tolv månader innan avtalstidens utgång.

Kommentar: Avtalet har inte sagts upp av någon part. Det förlängdes därför automatiskt att gälla under mandatperioden 2007-2010.

- Omförhandling av avtalet kan påkallas om förutsättningarna för avtalet väsentligen har förändrats.

Kommentar: Inga framställningar om omförhandling har gjorts.

- Tvister rörande tolkning och tillämpning av avtalet ska i första hand lösas genom förhandling mellan berörda huvudmän. Tvister kan hänskjutas till Sveriges kommuner och landsting.

Kommentar: Inga tvister finns noterade.

- Division HHR ska ha ansvar för beredning och verkställighet av nämndens ärenden samt för att planera och administrera den verksamhet nämnden ansvarar för.

Kommentar: Uppfyllt.

- För nämnden ska det finnas ett sekretariat bestående av en sekreterare och en föredragande.

Kommentar: Uppfyllt. En av landstingets tjänstemän har svarat för sekreterarfunktionen i nämnd och arbetsutskott. Föredragande har varit verksamhetschefen för hjälpmedelsservice.

- Avtalsparter skall vara de 16 kommunerna och landstinget.

Kommentar: Uppfyllt.

- Uppgift att verka för att länets invånare erbjuds en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor.

Kommentar: Vid årsskiftet 2007-2008 började nya gemensamma riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel att gälla.

- Budgeten ska fastställas av landstinget efter samråd med kommunerna. Förslag till budget bör, enligt avtalet, tillställas kommunerna senast under april månad. Samråd skall därefter ske med styrelserna under maj månad.

Kommentar: Förslag till 2010 års budget behandlades vid nämndens sammanträde den 3 april 2009.

Den ekonomiska ramen för hjälpmedelsnämnden år 2010 uppräknades med 1,7 % jämfört med 2009 års ram.

- Kommunerna ska bidra med ett belopp som motsvarar de faktiska kostnaderna för nämndens arbete och administration. Fördelas efter befolkningsunderlag i viss åldersgrupp.

Kommentar: Uppfyllt. 2010 års bokslut visar att utfallet har överstigit den preliminärt debiterade kostnaden. Enligt gällande avtal ska detta till del återbetalas/debiteras till kommunerna. Kommunerna ska enligt avtalet debiteras med 26 000 kronor.

- Respektive huvudman svarar för samtliga kostnader för sina förtroendevalda.

Kommentar: Uppfyllt för landstingets förtroendevalda. Som framgår ovan har kostnader för kommunernas förtroendevalda inte ingått i granskningen.

- Förskottsbetalning ska göras med 1/12-del senast den 25 i varje månad.

Kommentar: Uppfyllt. Debitering har skett med 1/12 i förskott varje månad.

- Uppkomna över- eller underskott ska regleras efter aktuell fördelningsnyckel (befolkningsunderlag i viss åldersgrupp).

Kommentar: Inte uppfyllt. Nämnden har flera år tagit beslut om att avvakta med reglering. Besluten har tagits i samband med att årsredovisningen för närmast föregående år har behandlats av nämnden. Besluten avviker från det ursprungliga avtalet.

- Respektive huvudman ska svara för del av kostnad för nämndens sekreterare (25 % tjänst). Kostnaden ska fördelas utifrån andel ledamöter i nämnden.

Kommentar: Uppfyllt. Kommunernas kostnadsandel för nämndens sekretariat har uppgått till 144 000 kronor. Kommunerna debiteras månadsvis med 16/19 av den preliminära kostnaden.

- Kommunerna har rätt till insyn i förvaltning och redovisning. Nämnden ska halvårsvis rapportera till respektive huvudmans fullmäktige hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är.

Kommentar: Uppfyllt. Insyn i förvaltning och redovisning har främst skett genom behandling av budget mm vid nämndens sammanträden.

- Nämnden ska vara sammansatt av 19 ledamöter och lika många ersättare, fördelat på en ordinarie och en ersättare från respektive kommun samt tre ordinarie och tre ersättare från landstinget.

Kommentar: Uppfyllt.

- Parterna är i avtalet överens om att sammansättningen i nämnden så långt möjligt ska återspegla sammansättningen i landstingsfullmäktige.

Kommentar: Mandatfördelning i landstingsfullmäktige respektive hjälpmedelsnämnden framgår av sammanställningen nedan. Vissa partier har endast representation i form av ersättare. I tabellen nedan redovisas därför fördelningen i nämnden uppdelat på endast ordinarie ledamöter respektive ordinarie ledamöter och ersättare sammanräknat.

Tabell 2. Partifördelning 2007 - 2010 i fullmäktige resp. i hjälpmedelsnämnden

Forum	V	S	C	FP	KD	M	SIV	Övr
Landstingsfullmäktige	6 7,4 %	36 44,4 %	9 11,1 %	5 6,2 %	4 4,9 %	15 18,5 %	6 7,4 %	-
HMN ordinarie ledamöter	0	13 68,4 %	1 5,2 %	1 5,2 %	1 5,2 %	2 10,5 %	1 5,2 %	-
HMN ordinarie ledamöter och ersättare	2 5,2 %	17 44,7 %	5 13,1 %	1 2,63 %	2 5,26 %	8 21,0 %	1 2,63 %	2 5,26 %

Majoritetsförhållandena är inte helt samstämmiga mellan landstingsfullmäktige och nämnden. Det gäller också partisammansättningen om man ser till nämndens ordinarie ledamöter. Sammanräknat ordinarie ledamöter och ersättare finns också diskrepans mellan sammansättningen i landstingsfullmäktige och hjälpmedelsnämnden. Vissa partier har en svagare representation i hjälpmedelsnämnden än vad som skulle motsvara andelen ledamöter i fullmäktige medan andra har en starkare representation.

Av hjälpmedelsnämndens protokoll framgår att partiernas representation skiftar något mellan nämndens möten eftersom ersättarna inte alltid tillhör samma parti som den ordinarie ledamoten. Ett parti, (V) representeras i nämnden endast i form av ersättare, vilket skiljer sig från hur representationen ser ut i fullmäktige. På ersättarplats finns under mandatperioden dessutom miljöpartiet och hela Edas lista vilka inte har någon representation i landstingsfullmäktige under mandatperioden 2007 - 2010.

Granskningen har visat att det inte heller för innevarande mandatperiod, 2011-2014, finns en samstämmighet i partirepresentationen.

- Ordförande ska nomineras bland landstingets ledamöter och vice ordförande bland kommunernas ledamöter. Landstinget nominerade år 2006 Christina Wahrolin (S) till ordförande och kommunerna nominerade Lisbeth Westerberg (C), Säffle kommun till vice ordförande.

Kommentar: Uppfyllt.

- Inom nämnden ska finnas ett arbetsutskott bestående av sex ledamöter och sex ersättare. Tre ledamöter utses bland landstingets ledamöter och tre bland kommunernas ledamöter. Ordförande bör, enligt avtalet, nomineras ur gruppen landstingets ledamöter medan vice ordförande bör nomineras ur gruppen kommunernas ledamöter.

Kommentar: Uppfyllt.

Slutsatser och kommentarer

Av nämndens årsredovisning och protokoll för 2010 framgår att nämnden i allt väsentligt verkar enligt de intentioner och riktlinjer som fastställdes vid bildandet.

Efter granskning av 2010 års verksamhet kan revisionskontoret konstateras att sammansättningen av ledamöter i nämnden inte fullt ut har den följsamhet till landstingsfullmäktiges sammansättning under mandatperioden, som ska eftersträvas enligt avtalet.

Vid hjälpmedelsnämndens tre möten under året har kommunerna varit representerade i varierande grad. Revisionskontoret kan konstatera att representationen från några av kommunerna kan förbättras. En kommun har deltagit vid endast ett möte och en kommun har inte deltagit vid något av nämndens möten.

Granskningen av 2010 års redovisning visar att det finns ett fullgott underlag för den sammanställda redovisningen för nämnden. Revisionskontoret kan dock konstatera att den reglering som enligt avtalet ska göras till kommunerna av över- resp. underskott hittills inte genomförts. Detta har tidigare år följt av beslut i nämnden, i samband med att det ekonomiska resultatet för närmast föregående år har redovisats. Vid granskningstillfället hade 2010 års resultat ännu inte behandlats i nämnden. Enligt uppgift från hjälpmedelschefen har nämnden haft för avsikt att under 2010 utreda en ny modell för fördelning av kostnader. Någon sådan utredning har dock inte genomförts.

Ansvarsprövning

Den gemensamma nämnden ska granskas av revisorerna i var och en av de samverkande kommunerna enligt 9 kap. 2 § tredje stycket kommunallagen. Frågan om ansvarsfrihet för den gemensamma nämnden ska prövas av fullmäktige i var och en av de samverkande kommunerna enligt 5 kap. 25 § andra stycket kommunallagen.

Anders Marmon

Certifierad kommunal revisor